

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان
د افغانستان د بشر د حقونو خپلواک کمیسیون
AFGHANISTAN INDEPENDENT HUMAN RIGHTS COMMISSION

بخش تحقیق و مطالعات حقوق بشر

گزارش ده‌ماهه
خشونت با زنان در افغانستان

(جنوری تا اکتبر ۲۰۲۰)

فهرست مطالب

۱	..... مقدمه
۱	..... انواع خشونت
۱	..... الف) خشونت فیزیکی:
۱	..... ب) خشونت جنسی:
۱	..... ج) خشونت زبانی و روانی:
۲	..... د) خشونت اقتصادی:
۲	..... هـ) سایر موارد خشونت:
۲	..... پیامد خشونت بر زنان
۲	..... محل وقوع خشونت
۲	..... جغرافیای خشونت علیه زنان
۲	..... عوامل خشونت علیه زنان
۳	..... اجراءات کمیسیون

مقدمه

خشونت با زنان از معضلات جدی حقوق بشر در افغانستان است. با اینکه افغانستان در طول بیش از ۱۸ سال اخیر دستاوردهای مهمی در عرصه‌های متفاوت حقوق زنان مانند آموزش زنان و دختران، افزایش خدمات صحتی برای زنان، مشارکت آنان در فعالیتهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مدنی داشته است، ولی معضلات ریشه‌دار فرهنگی و اجتماعی در بسیاری مناطق کشور هنوز فراروی زنان قرار دارد و سبب نقض حقوق و آزادی‌های اساسی آنان می‌شود. خشونت با زنان از موارد حاد این معضلات است که شامل انواع خشونت‌های جسمی، جنسی، اقتصادی، لفظی و روانی و سایر موارد خشونت می‌شود.

بانک اطلاعات کمیسیون نشان می‌دهد که در ده ماه (جنوری تا اکتبر) سال ۲۰۲۰ م. تعداد ۳۴۷۷ مورد خشونت با زنان در دفاتر کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان ثبت شده است. در حالی که در ده ماه سال ۲۰۱۹ م. تعداد ۳۹۱۰ مورد خشونت با زنان در بانک اطلاعات کمیسیون ثبت شده بود و مقایسه این موارد نشان می‌دهد که آمار خشونت با زنان در ده ماه سال روان نسبت به سال قبل در حدود ۱۱٪ درصد کاهش داشته است. این کاهش ممکن است ناشی از عوامل متفاوتی از قبیل محدودیت در دسترسی زنان به ارگان‌های عدلی و قضایی، گسترش ناامنی در مناطق متفاوت کشور و قرن‌تین در پی شیوع ویروس کرونا در سال روان باشد.

انواع خشونت

الف) خشونت فیزیکی:

گسترده‌ترین و رایج‌ترین نوع خشونت با زنان خشونت فیزیکی و جسمی است که با اشکال متفاوت رخ می‌دهد. چنان‌که در ده ماه سال جاری، تعداد ۱۲۴۱ مورد خشونت فیزیکی که شامل لت‌وکوب، قطع اعضای بدن، مجروح کردن، کار اجباری و غیره می‌شود، در دفاتر کمیسیون ثبت شده است که ۳۵.۷ درصد کل موارد خشونت با زنان را تشکیل می‌دهد.

خشونت‌های فیزیکی با زنان گاهی به صورت بسیار حاد و شنیع رخ می‌دهد. هرچند در این زمینه شاکی مراجعه نکرده است، اما این موارد به دلیل حاد بودن‌شان توسط کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مستند شده است. چنان‌که در ده ماه سال روان تعداد ۲۸۱ مورد خشونت حاد از قبیل قتل، تجاوز، اختطاف و خودکشی در کشور اتفاق افتاده و توسط ناظران کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان مستند شده است. از میان ۲۸۱ مورد، ۱۶۷ مورد قتل زنان بوده است که بیشترین قضایای قتل، قتل‌هایی است که از سوی اعضای خانواده صورت می‌گیرد و نیز از میان ۲۸۱ مورد قضیه حاد خشونت، عاملان ۱۲۳ قضیه دستگیر و عاملان ۱۵۸ قضیه از پنجه قانون بیرون‌اند.

ب) خشونت جنسی:

خشونت جنسی نیز از جدی‌ترین مشکلات زنان در افغانستان است. زنان و دختران زیادی هر سال قربانی این جنایت می‌شوند. خشونت جنسی از مسایل تابو در جامعه سنتی افغانستان است، از این رو تلاش می‌شود که وقایع خشونت جنسی کتمان شود. بنابراین، بسیاری از موارد خشونت جنسی گزارش داده نشده و ثبت نمی‌شود. با این حال، در ده ماه سال روان تعداد ۱۳۰ مورد خشونت جنسی با زنان در دفاتر کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان ثبت شده است. این رقم، ۳.۷ درصد کل موارد خشونت با زنان را در فاصله زمانی یادشده شامل می‌شود و حادترین آن موارد تجاوز جنسی است که در ۲۳ مورد رخ داده است.

ج) خشونت زبانی و روانی:

خشونت زبانی و روانی نیز از موارد شایع خشونت علیه زنان است که کمتر به عنوان خشونت مورد توجه قرار می‌گیرد. این نوع خشونت‌ها نیز آثار منفی زیادی برای روان زنان قربانی دارد. تحقیر، دشنام و تهدید از اشکال رایج این نوع خشونت‌هاست که می‌تواند اثرهای منفی را بر شخصیت و روان زنان بگذارد. این نوع خشونت در داخل خانواده و هم در محلات عامه به شکل آزار و اذیت خیابانی رخ می‌دهد و زنان را در وضعیت خطرناک و دشواری قرار می‌دهد. بانک اطلاعات کمیسیون نشان‌دهنده ۱۱۲۰ مورد خشونت زبانی و روانی با زنان در ده ماه سال جاری است که ۳۲.۲ درصد کل موارد خشونت با زنان را در دوره زمانی یادشده در بر می‌گیرد.

این نوع خشونت به شکل تهدید به ازدواج مجدد و یا دادن طلاق اجباری از سوی همسر، تمسخر و سخنان تحقیرآمیز، نسبت اتهام، تهدید به بی‌سرنوشتی، تهدید به قتل و تهدید به تجاوز بر اقارب ثبت شده است.

(د) خشونت اقتصادی:

خشونت اقتصادی نوعی دیگر خشونت با زنان است. این خشونت هم به گونه‌هایی متفاوت رخ می‌دهد. در جریان ده ماه سال جاری تعداد ۶۰۱ مورد خشونت اقتصادی در دفاتر کمیسیون ثبت شده است که ۱۷.۳ درصد از مجموع موارد خشونت با زنان در دوره زمانی مورد نظر را تشکیل می‌دهد و به شکل محرومیت زنان از دریافت نفقه، بیصلاحیتی در مصارف خانواده، محرومیت از حق میراث، فروش ملکیت‌های بالارزش شخصی مخصوصاً زیورات، جلوگیری از کار و اشتغال زنان می‌باشد.

(ه) سایر موارد خشونت:

خشونت علیه زنان زنان منحصر به خشونت‌های یادشده نیست. در ده ماه سال روان تعداد ۳۸۵ مورد از خشونت‌ها شامل مواردی مانند اخراج از منزل، ازدواج اجباری، ازدواج زودهنگام، ممانعت از حق انتخاب همسر، بد و بدل دادن، ممانعت از حق تحصیل و غیره بوده است.

پیامد خشونت بر زنان

اعمال خشونت بر زنان پیامدهای ناگوار برای صحت، حرمت و شأن اجتماعی و وضعیت زندگی و رفاه زنان دارد. افزون بر این، خشونت مانع انکشاف و رشد آنان شده و سبب انزوای آنان می‌شود. خشونت در برابر زنان نه تنها سبب جراحت و آسیب جسمی آن‌ها می‌شود، بلکه پیامدهای جدی روحی و روانی نیز دارد. آمار آسیب‌های روانی ناشی از خشونت خیلی نگران‌کننده است. به عنوان مثال در ده ماه سال ۲۰۲۰ تعداد ۱۳۳۹ مورد بی‌سرنوشتی، ۲۶ مورد ترک منزل، ۵۸ مورد فرار از منزل، ۵۳۶ مورد تقاضای تفریق، ۲۴۷ مورد جراحت، ۳۲۸ مورد مشکلات روانی و غیره پیامدهای معمول خشونت با زنان بوده است.

محل وقوع خشونت

خشونت با زنان در درون خانواده از رایج‌ترین انواع خشونت است. از مجموع ۳۴۷۷ مورد خشونت در حدود ۳۳۳۱ مورد؛ یعنی ۹۵.۸ درصد در محیط خانه رخ داده است. این رقم نشان می‌دهد که محیط خانه، ناامن‌ترین جای برای زنان در افغانستان دانسته می‌شود. باقی موارد در جاده یا کوچه، محل کار یا اداره و شفاخانه، مکتب یا دانشگاه، در توقیف‌گاه یا زندان رخ داده است.

جغرافیای خشونت علیه زنان

هرچند خشونت علیه زنان در تمام مناطق افغانستان رخ می‌دهد و ممکن است در بعضی مناطق حادث‌تر و شدیدتر باشد، اما میزان دسترسی زنان به نهادهای حمایت‌کننده و ارگان‌های عدلی و قضایی، عرف و الگوهای فراگیر اجتماعی که فراروی زنان قرار دارد، امنیت و آگاهی زنان از حقوق‌شان سبب می‌شود این آمارها در ولایت‌های امن، مراکز شهرها و مناطقی که دسترسی به مراجع حمایت‌کننده آسان‌تر است، بیشتر باشد و در ولایت‌های ناامن، یا مناطق روستایی و در میان قبایل، هرچند خشونت‌ها ممکن است بیشتر باشد، ولی موارد کمتری از این قضایا به مراجع مختلف ارجاع داده شده و ثبت می‌شوند. بنابراین، این آمارها نمی‌تواند بیانگر وضعیت دقیق خشونت علیه زنان در ولایت‌ها باشد. چنان‌که بانک اطلاعات کمیسیون در ده ماه سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد که بالاترین آمار در ولایت‌های کابل (۱۳۷۶ مورد)، قندهار (۳۴۰ مورد)، بامیان (۳۱۸ مورد)، بلخ (۲۸۲ مورد)، ننگرهار (۲۱۸ مورد)، هرات (۲۰۹ مورد)، دایکندی (۱۵۹ مورد) ثبت شده و باقی ولایت‌ها آمارهای کمتری را به خود اختصاص داده است.

عوامل خشونت علیه زنان

خشونت با زنان، ناشی از عوامل متعددی است. مهم‌ترین عوامل خشونت با زنان عبارتند از: وجود عرف و سنت‌های ناپسند، نبود امنیت و ضعف در حاکمیت دولت در ولسوالی‌ها و ولایت‌ها، برخورد قاطعانه نشدن با مجرمان و تداوم رویه معافیت از مجازات، فساد اداری و سوءاستفاده از موقوف و وظیفه‌ای، دخالت افراد متنفذ در امر رسیدگی به قضایا، دسترسی محدود زنان به عدالت (دادگاه‌ها، سارنوالی‌های منع خشونت، توقیف‌خانه‌های زنان و وکلای مدافع)، وجود اسلحه غیرقانونی نزد افراد و گروه‌های مسلح غیرمسئول، حمایت ناکافی از قربانیان

خشونت علیه زنان، بی‌سوادى و سطح پایین آگاهی‌های عمومی، فقر و بی‌کارى و افزایش اعتیاد به مواد مخدر که سبب تداوم خشونت‌های خانوادگی با زنان می‌شود.

اجراءات کمیسیون

کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان هر ساله موارد خشونت با زنان را در بانک اطلاعات ویژه خشونت با زنان ثبت می‌کند، اما حمایت کمیسیون از قربانیان تنها به ثبت این قضایا خلاصه نمی‌شود. بلکه دادخواهی برای تأمین عدالت و حمایت از قربانیان از اهداف مهم کارى این نهاد دانسته می‌شود. از مجموع ۳۴۷۷ مورد خشونت؛ در ۴۸۲ مورد مساعدت‌های حقوقی؛ در ۴۸۳ مورد دادخواهی برای دسترسی زنان به عدالت؛ در ۳۴۶ مورد معرفی توسط مکتوب به نهادهایی مانند وزارت امور زنان، وزارت عدلیه، شفاخانه و نهادهای خیریه؛ در ۳۱۵ مورد انتقال بین نهادها و در ۷۱۵ مورد معرفی به نهادهای پولیس و سارنوالی صورت گرفته است. در سایر موارد خشونت نیز سایر خدمات حقوق بشری مانند معرفی به خانه‌های امن، مشوره لازم حقوقی و مستندسازی انجام شده است.

پیشنهادها:

۱. با توجه به یافته‌های گزارش حاضر، موارد زیر به عنوان راهکارهای مؤثر به منظور حل مشکل حقوقی زنان، کاهش موارد خشونت با زنان و ارتقای سطح آگاهی زنان به حقوق‌شان پیشنهاد می‌شود:
۲. افزایش آگاهی مردم به حقوق و امتیازات اجتماعی به‌ویژه جایگاه و موقعیت حقوقی زنان در روابط خانوادگی و اجتماعی؛
۳. ایجاد راهکارهای مؤثر برای مبارزه با حاکمیت عرف و سنت‌های ناپسند که سبب تداوم فرهنگ مردسالار در کشور می‌شود؛
۴. ایجاد فرصت‌ها و زمینه‌های شغلی به منظور تأمین زمینه‌های استقلال مالی زنان؛
۵. ایجاد فرصت‌های اداری در سطوح بالای ادارات و نهادهای ملی با هدف سهیم کردن آنان در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های کلان ملی؛
۶. استخدام کارمندان باتجربه و کارشناس در سارنوالی اختصاصی مبارزه با خشونت با زنان، تقویت محکمه مبارزه با خشونت با زنان و گسترش این ساختار در ولایات دوردست کشور و همچنین تقویت حضور مؤثر زنان در صفوف نیروهای امنیتی کشور؛
۷. تعدیل قانون منع آزار و اذیت زنان و جرم‌انگاری تمام مصادق آزار و اذیت زنان در این قانون و همچنین تشخیص سازوکار مؤثر برای ادعاهای آزار و اذیت زنان به منظور رسیدگی آسان و مؤثر به این قضایا؛
۸. تعدیل قانون منع خشونت با زنان و کود جزا با هدف برداشتن قید انصراف قربانی از دعوا؛
۹. ایجاد سازوکار مؤثر نظارتی بر تطبیق قوانین در نظام عدلی و قضایی کشور با هدف مبارزه با فساد اداری در نهادهای عدلی و قضایی و تقویت اعتماد بین مردم و دولت؛
۱۰. فراهم‌آوری تسهیلات لازم برای ثبت ازدواج و طلاق در سراسر کشور و نظارت بر اجرای دقیق آن؛
۱۱. گسترش خانه‌های امن در نقاط دوردست کشور به منظور حمایت بهتر از قربانیان خشونت که زمینه برگشت‌شان به خانه‌های‌شان مسیر نیست.